

Even terug in de tijd...

Een zonnige jeugd ... de eerste jaren van de V.K.S.J. (1929 – 1934)

De V.K.S.J. wordt in 1929 opgestart als een Katholieke Actie – organisatie voor de vrouwelijke studenten. Van bij de start kent V.K.S.J. een duidelijke structuur met haar hoofdkwartier in Gent. De beweging staat vooral sterk in Oost- en West-Vlaanderen.

Daar het ging om een studentinnenorganisatie, rekruteert V.K.S.J. haar leden vooral uit pensionaten, lycea en zusterscholen.

Een van de belangrijkste elementen van haar werking is studie, als levensvorming, met de bedoeling inzicht in het leven bij te brengen.

Massabijeenkomsten en studiedagen worden opgezet met de bedoeling om meisjes te vormen die hun taak zouden opnemen in het studerende milieu, maar vooral om in hun latere gezin een opvoedende rol te spelen.

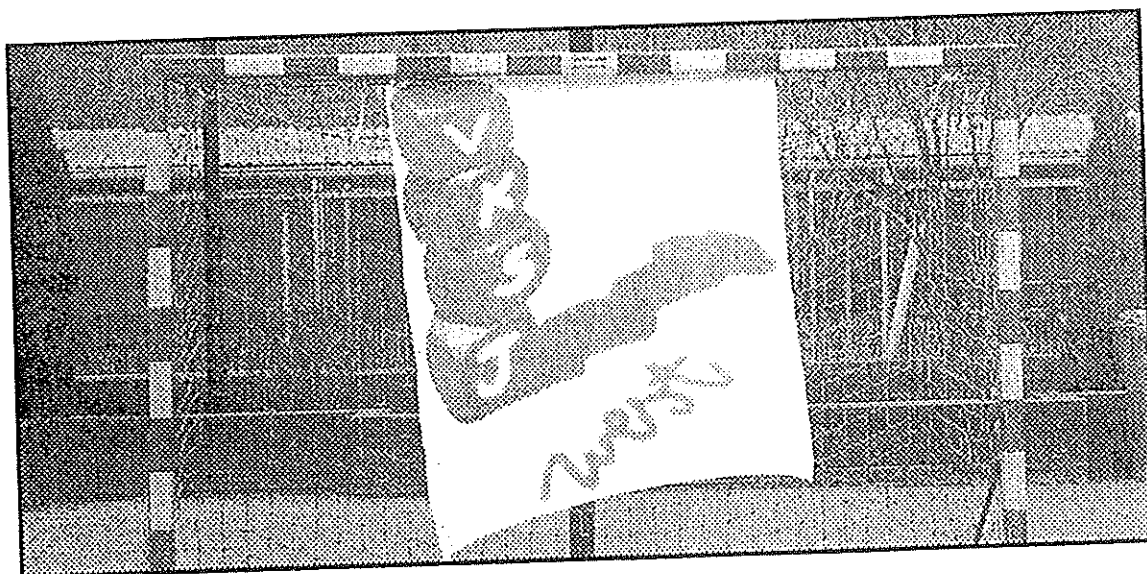

Jozef Lowie, een boegbeeld voor de beginnende V.K.S.J.

Jozef Lowie werd de eerste provinciale proost van V.K.S.J.-West-Vlaanderen. Hij was de onvermoeibare organisator van de V.K.S.J. Door zijn inspanningen en zijn ontelbare bezoeken aan scholen, had de V.K.S.J. in 1930 reeds 600 leden uit 18 verschillende afdelingen.

Lowie was werkelijk het boegbeeld van de V.K.S.J. waarnaar vele V.K.S.J.-meisjes opkeken. Hij genoot een sterk moreel gezag. Hij richtte studiedagen en maandelijkse vergaderingen in.

Hij start met een vakantiewerking om de meisjes ook tijdens het verlof niet uit het oog te verliezen.

Zoektocht naar een jeugdbeweging (1933 – 1944)

Tijdens de 1ste tien jaar van haar bestaan heeft de V.K.S.J. een positie weten te verwerven in Vlaanderen. De jeugd heeft een nieuwe motivatie gekregen en is zich bewust geworden van haar rol in de kerk en in de maatschappij. Al rond het midden van de jaren '30 wordt het duidelijk dat jongeren niet blijvend kunnen aangesproken worden voor studiedagen en optochten. Willen de bewegingen hun positie blijven handhaven, dan moeten ze zich aanpassen.

In de V.K.S.J. wordt in deze periode gestart met de activiteiten voor roodkapjes. Door deze verandering dringt een aanpassing van de activiteiten zich op. Er wordt een begin gemaakt van een eigen jeugdbewegingsmethodiek.

In de V.K.S.J. in West-Vlaanderen wordt in de periode '39-'41 gestart met de werking voor meisjes tussen 8 en 12 jaar.

ROODKAPJE VAN O. L. VROUW ?

Ik wel.....

en gij zusje ?

Wordt gij ook geen
aposteltje ?

Kom bij l op school
in de parochie.

De leeftijdsgroep krijgt de naam vóór-V.K.S.J. of roodkapjes. De roodkapjes krijgen als kernspreuk: Doulè, wat zoveel betekent als "tot dienstvaardigheid bereid". Bij hen wordt er veel gespeeld en via deze weg tracht de nationale leidster of de Nationale Blijgemoed genoemd, en haar collega's hen de christelijke deugden bij te brengen.

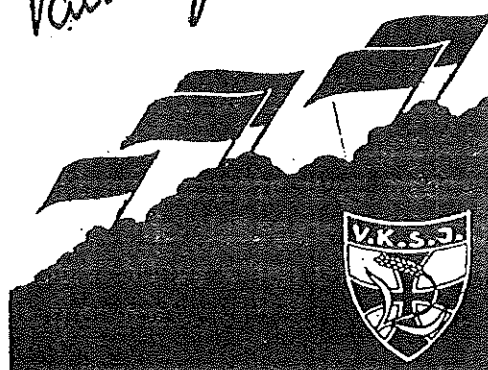
Propaganda-affiche voor de Roodkapjes.

Steeds groter wordende groepen vragen een intensere werking en de vorming van een aantal voortrekkers. Hiervoor wordt de kernwerking ontwikkeld. Het kwam er op aan om uit de groep een aantal jonge vrouwen te halen die sterk geëngageerd waren en deze grondiger op te leiden.

In de V.K.S.J. werd dit het groepsmeisjessysteem genoemd.

Groepsmeisjes maakten deel uit van een bewuste elite. Ieder meisje kreeg ook een vaardigheidsboekje, waarin de noodzakelijke theoretische en praktische kennis van elk groepsmeisje werd verduidelijkt.

*Ons
Vaardigheidsboekje*

Uitbouw van een modelorganisatie (1944 – 1957)

Na de oorlogsjaren stelt V.K.S.J. haar motto onder “kerk, haard en volk”. Centraal komt het “samen jong zijn” te staan. Meer dan ooit wordt de nadruk gelegd op een eigen stijl. De vermenging van stijl en jeugdbewegingsactiviteiten moet de beweging op het pad van de modelorganisatie brengen. Op al deze vlakken zal dan ook naar de perfectie worden gestreefd.

De eerste jaren na de oorlog worden getekend door het conflict tussen de zuivere Katholieke Actie en de beweging voor het “Samen Jong Zijn”. Uiteindelijk wordt de klemtoon gelegd op de uitbouw van een jeugdbeweging, hiermee de lijn verderzettend die tijdens de oorlog was begonnen. Jeugdbewegingsactiviteiten worden steeds meer in het programma opgenomen; kampspelen, volksdansen, kaart- en kompaslezen, liederen, vendelzwaaien, trektochten, muziek, sport en spel.

Sfeerbeeld openingsgala 70 jaar - goud dag '99 - Roeselare

In de jaren '50 wordt gewerkt aan een modelorganisatie. Het openluchtlevens wordt verder gecultiveerd: kamptechnieken, kook- en sjor cursussen, ...

Dit alles wordt wel gekaderd in een tuchtvolle stijl met wacht bij de vlag, vlaggenroet, uniforminspectie, enz...

Ook jaarprogramma's worden uitgewerkt en opgelegd.

De wending naar jeugdbeweging werd goed geïllustreerd door de opmaak van de tijdschriften. Waar 'Zonnige Jeugd' voorheen het enige V.K.S.J.-blad was, komt er voor de ouderen het blad 'Bronnen'.

Naast de tijdschriften rollen er massa's publicaties van de persen, die richtlijnen en normen aanbieden om alle plaatselijke groepen naar hetzelfde model te kneden.

Het speelse en recreatieve element in de beweging duwt de leeftijdsgrenzen naar omlaag.

De roodkapjes verenigen de meisjes van 8 tot 12 jaar. De Jong-V.K.S.J. verenigt de meisjes van 12 tot 15 jaar en de V.K.S.J. de ouderen.

Optocht van de roodkapjes in de straten van Brussel

De elite vorming blijft wel fundamenteel. In de V.K.S.J. worden de 12-15 jarige meisjes opgeleid tot schild-, ring- en kransmeisje. Hiervoor moeten ze kerk-, haard- en heemproeven afleggen, die respectievelijk te maken hebben met kerk en godsdienst, huiselijke vaardigheden, kennis van folklore, geschiedenis en de betekenis van het eigen volk.

Het kransmeisje wordt verder gevormd in één of andere discipline in de dienstenwerking (o.m. zang, dans, Katholieke Actie, openluchtlevens, missieactie). De + 16-jarigen worden verder bekwaamd in studiekringen.

Religieuze verdieping blijft een ideaal. Het geloof breekt midden de jaren '50 los uit zijn zuiver dogmatische karakter. De V.K.S.J. begint van dan af veel aandacht te besteden aan een meer persoonlijke geloofsbeleving.

Er is ook een sterke Mariaviering aanwezig. Heel het werkjaar 1953-'54 draait rond Onze Lieve Vrouw. Elke provincie heeft een mariabeeldje dat voor vieringen naar de plaatselijke groepen wordt overgebracht. De vier beeldjes worden bij de jubeldag te Koekelberg plechtig de basiliek binnengedragen en gaan ook mee tijdens de bedevaart naar Lourdes.

Tussen traditie en vernieuwing (1957 – 1965)

Door een sterk veranderde tijdsgeest (opkomst auto, televisie, massatoerisme) komt de actie van de jeugdbewegingen in een ander daglicht te staan. Hoewel nog steeds de stijl van de groepen hoog gehouden wordt, het aantreden in volledig uniform is een vanzelfsprekendheid. Toch komen de eerste tekenen van verandering aan de oppervlakte. Er ontstaat meer aandacht voor de maatschappij rondom de beweging. In de voorgaande jaren had de V.K.S.J. zich uitsluitend toegelegd op de uitbouw van een modeljeugdbeweging, de moderne invloeden waartegen de bewegingen zich voordien hadden verzet, werden nu gedeeltelijk geïntegreerd.

Men wil zich in de V.K.S.J. herbronnen. Hiermee samenhangend komt de werking in het studentenmilieu opnieuw in het brandpunt van de belangstelling te staan.

In deze periode kent de beweging ook een internationale dimensie met het opstarten van de I.K.S.J. (Internationale KSJ).

Op nationaal vlak roert er wat. De V.K.S.J.-ploeg en de nationale leidster inclusief verlaten in 1956 de V.K.S.J., waardoor in de jaren '60 nieuwe mensen het gezicht van de V.K.S.J. zullen bepalen.

De nieuwe generatie stelt zich vragen bij het uitsluitend jeugdbewegingskarakter van de V.K.S.J.

Zij gaat opnieuw meer de klemtoon leggen op de beïnvloeding van het studentenmilieu.

De nationale proost, Gust Van Haegenborgh en zijn ploeg ontwikkelden de 'Revision de vie'-methode, met het van Cardijn overgenomen, "Zien, oordelen en handelen". Het geloof heeft zijn vanzelfsprekendheid verloren. Van Haegenborgh zoekt naar nieuwe zingeving. De V.K.S.J. moet volgens hem opnieuw inwerken op het studentenmilieu en haar apostolaatfunctie verder uitbouwen.

Gust Van Haegenborgh geeft met z'n vele denk- en studiewerk een nieuwe richting aan de beweging.

Van 1964 wordt er een nieuwe indeling van de leeftijdsgroepen doorgevoerd. De 8 – 12-jarigen zijn nog steeds de roodkappen, 12 – 14-jarigen worden de JIM (Jong In Milieu), de 14 – 16-jarigen worden de SIM (Samen In Milieu) en de 16 – 18-jarigen worden de KIM (Kristen In Milieu).

Het steeds meer gericht zijn op maatschappij en milieu, leidt tot een meer open mentaliteit met daarnaast ook nieuwe activiteiten. In de jaren '50 start de V.K.S.J. met een Zonnewijzersziekenactie voor zieke en gehandicapte leden. (Momenteel zijn er bij vKSJ-west nog twee Zonnewijzersgroepen aangesloten).

Een tijd met vele varianten (1965 - 1974)

De doorbraak naar meer betrokkenheid op milieu en wereld krijgt nu zijn voltooiing. De beweging ondergaat het studentenprotest van '68. Het verlangen naar meer maatschappelijk engagement komt in een stroomversnelling terecht. De beweging van mei '68 gaat niet ongemerkt voorbij aan het studentenmilieu. Er is een grote beweging voor democratisering van de structuren en beslissingsmacht voor de basis.

Vooraf in West-Vlaanderen wil men echter 'de jeugdbeweging' niet laten verloren gaan en zoekt men een compromis tussen milieuwerking en jeugdbeweging. Eén van de exponenten van de nieuwe tendens is de Seinbeweging, open gespreksgroepen die zich christelijk geïnspireerd en maatschappijkritisch opstellen.

Zoals je op de SEIN-affiche kan zien, zijn de Seinbewegingen iets typisch voor V.K.S.J.-West-Vlaanderen. SEIN staat voor Samen Evangelisatie INspiratie en INspraak. De eerste groepen ontstonden in 1969-'70. Het waren vooral de +16-ers die tot deze groep gingen behoren. Omdat er vaak 16-jarigen waren die liever bij de SEIN bleven dan in leiding te komen staan, kwam het soms tot een breuk tussen Sein en de jeugdbeweging. (Bij vKSJ-west hebben wij momenteel nog één SEIN-groep die bij ons aangesloten is.)

De kritiek op de toenmalige maatschappij en op de vele verplichtingen en verboden slaat natuurlijk ook op de algemene werking van de beweging zelf. Autoritair leiderschap en het gezag van de proosten worden bekritiseerd en vervangen door een bezinnende aanbreng. De term "inspraak" hoor je overal, niet alleen voor de plaatselijke groepen, maar voor elk lid afzonderlijk. Uniform en stijl worden afgedaan als verkapt militarisme.

Een nieuwe jeugdbeweging? (1974-1988)

In het midden van de jaren '70 zorgt een veranderende maatschappij voor een nieuwe mentaliteit bij de jeugd. De confrontatie met de economische crisis en de werkloosheid maakt de jongeren minder ontvankelijk voor de grote problemen, dan de welvaartsjongeren van de vorige 10 jaar. Maatschappijkritiek trekt de leden minder en minder aan. De meesten vragen opnieuw om zekerheden en vaste waarde, waaraan ze zich kunnen optrekken.

Dit leidt opnieuw tot het beklemtonen van het "Samen Jong Zijn". Vele groepen keren terug naar het uniform en bouwen aan hun plaatselijke werking, zonder al te veel wakker te liggen van de wereld rondom zich. In vele gevallen komt er een samensmelting tot stand van de traditie met de verworvenheden van de jaren '60.

Het opvoedende element van de jeugdbeweging wordt opnieuw centraal gesteld. Waarden als vrijheid, verantwoordelijkheid, eerlijkheid en zelfstandigheid komen in de plaats van de in de jaren '50 gehuldigde eigenschappen: tucht, strijdvaardigheid, wilskracht en reinheid.

Organisatie wordt opnieuw onontbeerlijk geacht. Het uniform keert terug, zij het in een gewijzigde, nieuwe vorm. De democratische verworvenheden blijven. De nationale leiding vaardigt geen strakke richtlijnen uit, maar tracht de basis te sensibiliseren met voorstellen en suggesties.

De beweging zoekt naar een nieuwe pedagogiek, die aansluit bij de alsmaar jongere leden. Het activiteiten aanbod moet optornen tegen een overvloed aan nieuwe ontspanningsmogelijkheden.

De genadeloze maatschappijkritiek van '68 wordt omgebogen naar het bevragen van de samenleving. Via informatieve spelen en themawerking komen maatschappelijke problemen aan bod.

Er wordt voortaan minder gediscussieerd, maar vooral gespeeld.

In deze periode is het ook dat er op nationaal vlak een fusie ontstaat tussen de K.S.A. en de V.K.S.J. Dit gebeurde in 1978.

Omdat de beslissingsmacht al geruime tijd bij de plaatselijke groepen en de provinciale secretariaten lag is de diversiteit enorm groot. En ontstaan er daardoor vaak onenigheden over de te varen koers. De fusionering van V.K.S.J. en K.S.A. en de daarmee gepaard gaande toegevingen van verschillende kanten, openbaren die verschillen heel duidelijk. Na veel discussie treden vKSJ-West en K.S.A.-Noordzeegouw slechts apart toe tot de nationale beweging.

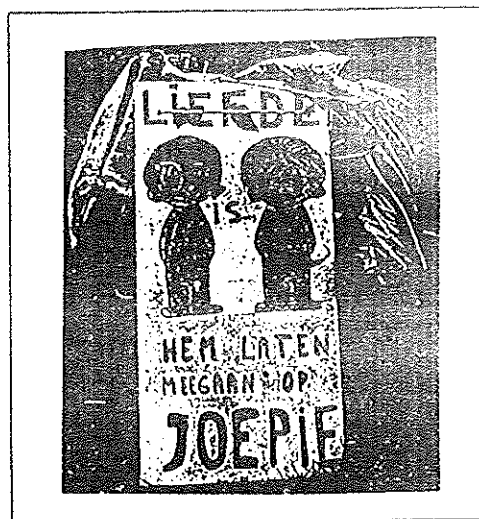
In de andere provincies werden de secretariaten van V.K.S.J. en K.S.A. gereduceerd tot 1 secretariaat, echter niet zonder slag of stoot. In Oost-Vlaanderen scheurt het secretariaat in twee. De stukken werden pas in 1988 weer aan elkaar gelijmd.

Een jeugdbeweging op weg naar de 21^e eeuw (1988-1999)

In de kern is vKSJ-west de laatste 10 jaar niet zoveel veranderd. Het is nog steeds JEUGDbeweging. Dat zie je trouwens aan onze sticker: vKSJ-west 100 % jeugdbeweging.

Maar je ziet het vooral aan de werking van onze plaatselijke groepen en het aanbod van de provinciale activiteiten. Er zijn nog steeds tochten (denk maar aan JOEPIE), er zijn de jaarlijkse kampen (nu zelfs ook naar het buitenland), er zijn nog ouderavonden, ... Alleen de 'uitwerking' is aangepast. Waar vroeger een pick-up het van het was, gaat nu een CD-speler met dubbeltapedeck mee op kamp. Ook de vernuftige kanten van TV en video worden ingebouwd in het kamphema of op de ouderavond. Het groepsblaadje krijgt elk jaar meer allures door de vele mogelijkheden van de computer die overal z'n intrede heeft gedaan.

De wereld van de jeugdbeweging heeft haar ramen opengegooid, want hoeveel groepen zijn al niet terug te vinden met een site op het www. De informatie kennis heeft ook binnen het jeugdwerk haar intrede gedaan en het is een uitdaging om daar met jeugdbeweging in mee te stappen.

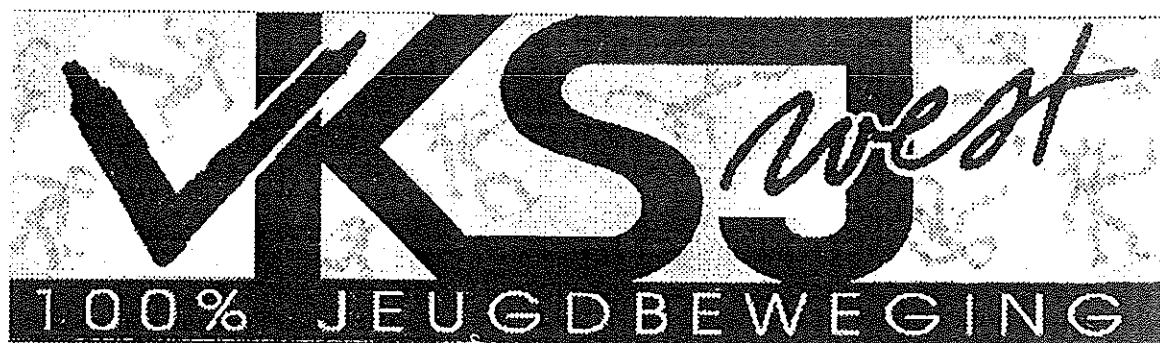
Dit betekent echter niet dat de inhoudelijke werking ook gedigitaliseerd zou zijn. De trend van 'mijn groep alleen' is aan het keren. Plaatselijke groepen zetten zich in ten voordele van andere projecten, onderhouden contacten met plaatselijke milieuactiegroepen of werken samen met andere jeugdbewegingen om een degelijk jeugdwerkbeleidsplan samen te stellen.

Jeugdbewegingen moeten wel nog steeds optornen tegen de enorme concurrentie van allerhande andere vrijetijdsbestedingen. Ook in leidingsploegen nemen mensen een steeds korter engagement op zich, waardoor de meeste leidingsploegen vaak heel jong zijn.

De hele beweging verjongt trouwens aanzienlijk, de helft van onze leden zijn jonger dan 12 jaar.

Wel wordt het groepsgevoel opnieuw gewaardeerd. Het samen op kamp gaan als één grote familie is het topmoment voor iedere plaatselijke groep.

Ook grote initiatieven zoals de Joepie, Jimvitrien, Buiteling en de Gouwdagen zijn voltreffers. Het zijn de topdagen waar we als vKSJ-ers fier zijn op onze beweging.

Bron: Bewogen Beweging, 60 jaar KSJ-KSA-VKSJ, Kadoc, Leuven, 1988.